

Ara es fa memòria d'un capítol fosc de l'RDA: els prop de quatre-cents segrestos de crítics amb el règim i de desertors que va dur a terme l'Stasi a la part occidental.

Són dos quarts de vuit del matí quan Walter Linse surt de casa seva el 8 de juliol del 1952 per anar a treballar. Davant la seva mansió d'estil modernista al barri burgès de Lichterfelde, a Berlín, hi ha un taxi amb el motor engegat; a dintre hi ha dos homes. Linse no s'adona que aquells homes fan un senyal a dos còmplices que té darrere seu.

Un dels dos es dirigeix a Linse i li demana foc. De sobte, un home l'agafa pel braç, fa una maniobra brusca i l'es-

canya. Linse aconsegueix desfer-se'n, corre en direcció al taxi, sense pensar-se que allà també l'esperen segrestadors. El seu atacant l'atrapa, l'immobilitza i el fica al cotxe. L'altre home li dona un cop al cap.

Diversos testimonis observen l'assalt. L'Opel Kapitän marxa ràpidament, amb una porta mig oberta i les cames de Linse sortint. Amb la cara contra el terra, intenta defensar-se, però un segrestador li dispara al ventre de la cama perquè es replegui.

Els homes llancen claus al carrer per aturar la camioneta que, tocant el clàxon, ha emprès la persecució. El conductor no abandona fins que no li desapareixen. Dóna l'alarma a una patrulla de policia que persegueix el cotxe dels segrestadors, però l'Opel ja ha arribat a la frontera del sector. Passa com un coet per sota de la barrera i desapareix cap a l'est de la ciutat dividida.

Walter Linse, director de la secció econòmica de l'organització anticomunista pels drets humans Comissió d'Investigació de Juristes Lliures, passa els següents mesos en les famoses cel·les de la presó de la Stasi a l'antic barri berlinès de Hohenschönhausen.

Al setembre del 1953 un tribunal militar soviètic el condemna a mort per presumpte espionatge, propaganda antisoviètica i formació d'organitzaci-

Tell i el porc senglar mort

Imatge dels anys setanta del Checkpoint Charlie, el pas més famós a banda i banda del mur de Berlín. El control del costat de l'RDA era absolut.

ons. Linse és transportat a Moscou, on l'afusellen la nit del 15 de desembre del 1953 a la presó de Butyrka. Així acaba, un any i mig més tard, el crim que havia començat un matí d'estiu a la tranquil·la Gerichtsstraße del barri de Lichterfelde, a Berlín, amb un assassinat judicial.

Com s'anomena un Estat que contracta criminals perillosos amb antecedents penals per planejar un segrest i portar-lo a terme, "anti-Estat de dret"?

Aquesta és la denominació correcta per a un règim que tanca el segrestat durant mesos en una cel·la petita que fa pudor d'excrements, orina i clor, i que l'interroga nit rere nit i no atura l'interrogatori fins que el pres perd massa sang a causa d'una ferida de bala mal embenada? Un règim amb un ministre per a la Seguretat de l'Estat que no assisteix personalment, de tant en tant, als interrogatoris?

"Per a mi, el terme 'anti-Estat de dret' és massa general", diria probablement Gregor Gysi. Com la tardor passada, quan a Turíngia els futurs socis de coalició -SPD (Partit Socialdemòcrata), Die Linke ('L'Esquerra') i Die Grünen (Els Verds)- van discutir sobre la consideració correcta que ha de tenir en la història política la República Democràtica Alemanya (RDA). Sí, admetia el president del grup parlamentari de Die Linke en aquella ocasió, evidentment que a l'RDA hi va haver "injustícia; injustícia a grans trets", però el règim del SED (Partit Socialista Unificat d'Alemanya) no va ser un anti-Estat de dret? No, segons Gysi, no. "Estem d'acord a no fer servir aquesta denominació".

Gysi i els seus companys pretenien -i encara pretenen- salvar el nucli suposadament "antifeixista i democràtic" de les ruïnes de la caiguda RDA. Segons la seva versió, l'Estat de l'Alemanya oriental va ser, en general, un projecte bo i respectable, però que més tard, en contradicció amb les intencions fundacionals, va pervertir-se i es va tornar una dictadura. Lamentablement.

El cas Linse cau dintre de la categoria d'"injustícia a grans trets", la qual existeix en tots els països, també en un de democràtic com l'Alemanya occidental. Però el mite de Gysi sobre les arrels de bondat de l'RDA és un llegenda, i és falsa. A l'RDA, la manca de justícia no va ser un error al mig del sistema, sinó una condició bàsica d'un règim totalitari des de bon començament.

Walter Linse, segrestat per la Stasi el 8 de juliol del 1952.

Els segrestos de la Stasi als anys cinquanta i a la primeria dels seixanta ho demostren, perquè són simptomàtics dels crims estatals en la fase de fundació estalinista de l'RDA. Prop de quatre-centes persones van ser segrestades pel Ministeri de Seguretat de l'Estat (nom complet del que coneixem amb l'acrònim alemany Stasi) provinents de la República Federal Alemanya (RFA), sobretot del Berlín occidental. Alguns, com Linse, van ser agafats per la força; d'altres, anestesiats, emborratxats o enganyats per atreure'ls cap a la part oriental, on van estar desapareguts durant anys als calabossos dels serveis secrets o van ser executats.

Per primer cop, aquest capítol fosc de la Guerra Freda ha estat estudiat a fons científicament. Durant sis anys, la jove historiadora berlinesa Susanne Muhle ha treballat entremig d'enormes piles de carpetes i ha analitzat prop de tres-cents mil documents: informes d'espies, transcripcions d'interrogatoris, plans de segrestos de la Stasi, documents processals de l'Alemanya oriental, arxius judicials i d'investigació de l'Alemanya occidental, articles de premsa i records.

En un llibre de més de sis-cents pàgines, Muhle documenta què convertia l'RDA en un anti-Estat de dret: mentida, violència i assassinats, encàrrecs per a criminals a sou, condicions d'arrest i mètodes d'interrogació semblants a la tortura, acusacions inventades, processos organitzats, i també sentències de mort que abans del dia de la vista ja ha-

vien estat dictades als jutjats pel comitè central de la Stasi.

La desaparició sobtada de dissidents de l'RDA i de crítics amb el règim als anys cinquanta des del Berlín occidental al sector soviètic a la ciutat dividida va ser una experiència que va quedar gravada en la memòria col·lectiva. El segrest de Linse, tot i l'espectacularitat, no va ser cap cas aïllat.

Dos dies després de la desaparició de l'advocat, davant l'ajuntament de Schöneberg es van aplegar vint-i-cinc mil persones indignades per fer una manifestació de protesta, davant la qual Ernst Reuter, l'aleshores alcalde de Berlín, va exigir l'alliberament immediat de Linse. Espies de la Stasi s'havien barrejat entre els manifestants i més tard n'informaven els seus superiors:

"De la multitud en sortia una ràbia fanàtica. La fúria es descarregava en interrupcions amb aplaudiments impetuosos que es dirigien contra el SED. [...] Ara és el torn de Reuter. Comença amb vehemència, descriu encès la seva indignació, explica: Ja n'hi ha prou. La multitud brama."

No va ser fins a la caiguda del mur, als anys noranta, que Walentin Falin, ex-ambaixador soviètic a la República Federal Alemanya, va confirmar que Linse havia estat segrestat per ordre dels serveis secrets soviètics, perquè suposadament era un agent de la intel·ligència francesa. Va ser una declaració d'encobriment. El 1996 Linse va ser rehabilitat oficialment a Moscou com a "víctima de la repressió política". En aquest cas, la Stasi i els seus sequaços només van ser servidors del gran germà de Moscou.

Majoritàriament, però, la Stasi actuava per compte propi. A banda d'opositors al règim i fugitius dels òrgans de seguretat de l'RDA, sobretot tenien en el punt de mira treballadors, reals o presumptes, dels serveis secrets occidentals. En la seva paranoia, el règim del SED veia espies pertot arreu. Una mera conversa amb la intel·ligència d'un país occidental ja es podia considerar espionatge, encara que fos obligatori per als qui fugien de l'RDA acollint-se al procediment d'admissió d'urgència de l'RFA.

El mestre ferrer Friedrich Böhm va fugir el 1950 cap al Berlín occidental i tres anys més tard es va convertir en tre-

Imatge dels arxius de la Stasi que es conserven a Chemnitz, a l'antiga Alemanya Oriental. La policia de l'RDA tenia l'ordre explícita de disparar contra qui provés de fugir del país.

ballador contractat dels serveis secrets francesos. El 1954 va cridar l'atenció a la Stasi per primera vegada. A partir del novembre del 1955 la Stasi va fer entrar il·legalment per la frontera —operació Tegel—, en total vuit treballadors secrets i persones de contacte a l'entorn de Böhm.

Cinc mesos més tard, el treballador secret "Konsul" va suggerir de segrestar Böhm cap al Berlín oriental. La Stasi ho va autoritzar, si bé no presentava cap dels punts d'atac habituals. Els treballadors secrets havien informat que Böhm era més aviat reservat amb les dones i que era moderat amb la beguda. Es va decidir parar-li una emboscada, adormir-lo amb cloroform o estabornir-lo amb un sac de sorra. Però l'operació es va cancel·lar.

La Stasi va assabentar-se que Böhm, pel que es veia, havia previst un segrest. El seu habitatge tenia un sistema d'alarma connectat directament amb la comissaria de policia més propera. Tenia un gos guardià ensinistrat, portava a sobre dues pistoles i no anava mai en transport públic, només feia servir taxis i vehicle privat.

Però el 1958 es va posar en marxa la secció principal II/3, que aleshores se'n va ocupar. Ara s'havia de parar una emboscada a l'espia al bosc de Gatow, a Berlín, on l'home que li seguia la pista, de nom en clau "Tell", treballava com a ajudant de llenyataire. Böhm hi anava de tant en tant amb els

seus gossos i recollia sorra per a les gàbies d'ocells que tenia.

Finalment, van acordar el següent pla: tres homes camuflats com a treballadors forestals l'esperarien i col·locarien un senglar mort al mig del camí per forçar-lo a aturar-se. Aleshores tindria lloc l'assalt, embolicarien la víctima amb un tendal i per un lloc preparat a través de forats i palissades de filferro espinós a la frontera el portarien a l'RDA.

Al matí del 2 d'octubre va produir-se l'acció. El comando de segrest no havia aconseguit situar el porc senglar a temps, però els tres homes van aconseguir assetjar Böhm amenaçant-lo amb pistoles. Ell es va defensar, dos dels segrestadors el van estomacar amb porres. Mentre forcejaven, es va disparar un tret, que va tocar Böhm. L'espetic i els crits d'ajuda es van perdre en la densa pluja del matí.

Van lligar la víctima i la van carregar en una furgoneta. Els segrestadors van eliminar les taques de sang del lloc dels fets i es van emportar el cotxe de Böhm. Van deixar-se, però, el senglar, una manta, el gos i les ulleres trencades de Böhm, cosa que va donar unes pistes decisives a la policia del Berlín occidental.

Böhm va ser transportat a l'RDA per la ruta planejada i al novembre del 1959 fou condemnat per un tribunal de Frankfurt de l'Oder a cadena perpètua per espionatge. No va poder tornar a

l'RFA fins passats catorze anys del seu segrest, després que el Govern alemany occidental pagués un rescat.

Per a la Stasi el treballador dels serveis secrets francesos va ser un cas complicat, perquè s'allunyava del mètode de segrest estàndard. En els altres casos, el mètode escollit era l'alcohol. En l'operativa per al segrest del dissident de l'RDA Werner Zacher, van anotar detalladament els nivells de tolerància de l'informador secret "Palette", que havia de segrestar Zacher:

"'Palette' aguanta les quantitats següents d'alcohol sense quedar embriac: dotze gots normals d'alcohol de quaranta graus i sis cerveses, quantitat suficient per a Z. 'Palette' rep l'ordre de començar a fer el borratxo després de set o vuit tragos [...], de manera que Z. sempre estigui controlat. Quan Z. s'aixequi, el treballador secret 'Schenkel' ha de demanar més alcohol".

Entre el 1959 i el 1989 la Stasi va treballar amb més de 624.000 col·laboradors informals, que el cap de la Stasi, Erich Mielke, va anomenar "la principal arma en la lluita contra l'enemic". Aproximadament un 3% d'aquests col·laboradors van ser contractats per treballar activament en la lluita contra l'enemic i fins al 1968 van ser considerats "treballadors secrets". Si bé només eren una petita part dels col·laboradors, eren el temut "braç llarg" de la Stasi, que era actiu també més enllà de les fronteres de l'RDA.

Va ser a propòsit que el Ministeri per a la Seguretat de l'Estat va anar a buscar els segrestadors al món dels gàngsters. Gairebé la meitat dels segrestadors inclosos en l'estudi de Susanne Muhle havien complert una o més penes en ser reclutats. L'entorn criminal de la ciutat dividida de Berlín ofería a la Stasi un dipòsit inacabable de contactes interessants per a les operacions.

Hans Wax, per exemple, va arribar a ser un magnífic treballador a mitjan anys cinquanta amb el sobrenom de "Donner". A la Kantstraße del Berlín occidental hi tenia un taller de cotxes que finançava amb comerç il·legal, robatoris de cotxes i entrades en domicilis. Wax, nascut el 1927, havia complert penes de presó als Estats Units, més tard l'havien condemnat a quatre anys de presó, però n'havia sortit més aviat del compte per bona conducta.

